

PRIMORSKI DNEVNIK

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE SVOBODNEGA TRŽAŠKEGA OZEMLJA

Leto IV - Cena 15 lir - 10 jugolir - 2.50 din

TRST sreda 4. avgusta 1948

Spedizione in abb. postale
Poština plačana v gotovini

Štev. 965

Že spet začenjajo?

Usoda fašizma »jih« ni prav ni izmordila. Že spet začenjajo? To pot z obnovo samo italijanskih osebnih izkaznic? «Oni ne priznavajo nikogar razen sebe. Že spet delajo, kar so bili prepričani, da je Trst samo italijanski — kar najbolj italijanski, Roma italiana — Trieste italijanski! To je velika zalet za Rim in Trst obenem. Posabili so, da ima Trst dve tretjine Italijanov in eno tretjino Slovencev, nekaj Hrvati — in to po vseh statistikah, italijanskih, avstrijskih in slovenskih. Partizanska konferenca je dočakala pred dvema letoma dve uradne jedižke za Trst, italijanski in slovenski. Temu ni nikdar nihče oporekal. Le »oni« bi radi oporekali — odvetniki Miani in njegovi. Mirovno pogodbo so podpisale in ratificirale vse prizadete države. Pogodba je že skoraj leto dni v veljavni.

Niti od oficirjev vojaške uprave, svojih dobrih prijateljev, se niso nihcesar nautili. Ko so prevzeli v juniju 1945 iz jugoslovenskih rok upravo Trsta, so bili z jeksi zelo radodarni in so izdali izkaznice v starih rezidencijah, kakor nekdanja Avstrija, le da so nemščino nadomestili z angleščino. Vsak Trzracan si je lahko dal izpolnil izkaznico v angleščini, italijanski, slovensčini ali hrvaščini. To je bila res demokratizacija sirokratizma, pravljivost in nepristransost. »Oni« pa hodočajo biti zdaj, po treh letih kar najbolj nedemokratični, fašistično sebični, ozkorščni, krivični in pristranski.

Ce te naklep izvedeo, jim prav gotovo ne bo v čast. Tako je delal pri nas Mussolini. Ali niti veet ne pomnijo, kako je A. B.

Pa se ta razlika med mestoma in okolitimi! Samo okolitom priznavajo »oni« pravijo, da do dvojezičnih izkaznic — drugim ne. Zdaj naj bi bili samo okolitani enakopravni, vsi drugi mestani, vstevš župana samega, pa zapostavljene.

O Trstu je že davno znano, da je to drugo največje slovensko mesto, ki prihaja po številu Slovencev brz v Ljubljano; Maribor zavzema tretje mesto. In tako slovensko sre-

Protest partizanov zaradi odstavitve tov. Babiča od funkcije pol. tajnika SIAU

Glavni svet partizanov Tržaškega ozemlja

protestira
z vso ogorenostjo proti tistim, ki z namenom, da bi sproveli v dejavnosti slovensko likvidatorsko in revolucionistično zločinsko politiko, odstranjujejo z vodilnih mest raznih demokratičnih organizacij najbolj herojske partizane. Tipičen primer je odstavitev tov. Branka Babiča, ki je bil borec od 1941. in skupaj z narodnim herojem Vojkom Premrlom prvi organizator partizanskega gibanja v Julijski krajini, od funkcije političnega tajnika SIAU Tržaškega ozemelja.

Obojata
tak sistem, katerega cilj je odstranitev iz ljudskih organizacij tistih revolucionarnih tradicij in pridobitev osvobodilne borbe, katere borci v njih predstavljajo.

Najboljša usluga
Medtem ko protestna spomenica, ki jo je davno na svojem sedežu sprejel glavni svet SIAU, in odredil, da se čimprej poseti Varnostnemu svetu OZN, mirovne nenehni krštev dočobajo, vojaške uprave, še vedno celka, da jo bosta Pogassi, Ferlen poslala na Varnostni svet, da la Voce liberar objavlja veste, da CLN za Istro poslal Varnostnemu svetu več številki lista CLN, ki zahteva, da se Tržaško ozemlje pripojiči k Italiji.

Tako je pise »Voce liberar« v svoji številki od 2. avgusta t. l. av potrdilo krštev slovenčanski pravici, in dolob mirovne pogodbe s strani Jugoslavije v coni B STO-ja, pa poslat CLN za Istro Organizacijski združeni narodov novo serijo

dokumentov, ki se nanašajo na mesec junij in julij t. l. K dokumentom so bile prilozene tudi nekatere številke glasila Komunistične partie STO-ja ali Lavoratorev, v katerih se obojata teroristični, protodemokratični režim in režim ekonomskoga in moralnega pritiska, ki vladajo v istriki, s strani karabinerjev.

Menimo, da je gornja zadeva s prilogami najboljši dokaz, da Vidaličev glasilo že mesec dni ne služi in ne podpira borbe vsega demokratičnega ljudstva Tržaškega ozemelja, ki so se od 15. septembra 1948 odločno bori proti vsem imperialističnim nakancam in predlogom glede pripojičitve Trsta k Italiji. Istrskemu CLN-u v tem tistem, ki si želijo pripojičiti Trsta k Italiji in ki jim krštev mirovne pogodbe niso mar, Vidaličev glasilo zares ni moglo storiti boljše usluge.

Možnost štiristranske konference za preučitev aktualnih vprašanj

Vlade treh zahodnih držav preučujejo poročilo o razgovoru s Stalinom. Nadomestitev generala Claya? Potsdamska pot edina pravilna pot. Nemška katoliška duhovščina podpira nemški revizionizem in šovinizem

PARIZ, 3 — Moskovski radio poroča, da vsi sovjetski listi poročajo o razgovoru generalisima Stalina s predstavniki treh zahodnih držav in dostavljajo nobenega komentarija.

Treji predstavniki so poslali svetu vladom poročilo o razgovoru. Bevin je po prečitanju poročila danes izjavil: »Nismo ne optimistični pesimisti. Z drugo strani pa poroča, da se Roberts ne misli že vrnil prihodnji dni v London, in se diplomatični opazovalci tolmačijo, da je upati, da bo v Moskvi prišlo do štiristranske konference zunanjih ministrov ali pa starih velikih. V Washingtonu se poslaga velika važnost na razgovor s Stalinom. Značilno je, da prihaja do napovedi novega, neofašističnega in imperialističnega viharja zoper neitalijansko domorodno in grudorodno prebivalstvo teh krajev.«

Clovek si takega ukrepa ne more razlagati drugač kakor s tem, da se pripravlja Trstu, silovit val raznaročovanja, potučevanja v preganja tukajšnjih Slovancev. Ali je to napovedi novega, neofašističnega in imperialističnega viharja zoper neitalijansko domorodno in grudorodno prebivalstvo teh krajev?

Začenjajo z mestom samim.

Pozneje pride na vrsto tudi okolica in končno vse Tržaško ozemlje. Drugega smisla tako nesmiseln ukrepi ne morejo izvesti.

Vojška uprava si ob takih ukrepih rada umiva roke, če da izhajajo od avtonomnih oblasti. Vendar naj bi tudi vojaška uprava pomisla, preden se poslovi od teh krajev,

v kakšnem nasprotju so taki ukrepi s tistimi temeljnimi svobosčinami, ki jih sama ne prestane razstirati na svojih bankovcih: svoboda govora, svoboda vere, prostost od strahu. Taki ukrepi so najteže oblike moralnega nasilja nad vsem neitalijanskim prebivalstvom tržaškega mesta. Vse to je v najotocnejšem nasprotju s temeljnimi smotri drugo svetovne vojne, v kričetem nasprotju z velikimi krvavimi tržaškimi italijanskima vedenji, s katerimi so se v sestanku in napovedujejo, da je možno, da bodo na morebitni kon-

ferenci štirih ali štirih zunanjih ministrov razpravljali o nemškem vprašanju tudi o drugih aktualnih vprašanjih. Daily Worker pa s svoje strani osoboj vojne hujščake, ki bi hoteli, da angleško ljudstvo umira zaradi Berlina.

Poljski tisk obširno komentira dogodek ob obletinicu podpisa potsdamskih dogovorov. Glos Ludov ugotavlja, da je potsdamski dogovor polžel temelje za akcijo, ki naj odstrani posledice najbolj krvave vojne vseh časov. Ta dogovor ima namen dokončno osvoboditi svet od strahu pred nemškim napadom in organizirati mir na trdnih in trajnih temeljih.

Recipropozita osoba, da so Anglo-američani prekrili potodamski dogovor. Toda, nadaljuje list, so zavojniki v Nemčiji, ki so zavojniki Nemčije.

se potsdamski sklepi izvedli. List ugotavlja, da predstavlja to hudo udarec nemškemu v svetovnemu imperializmu. Od 18 do 20 milijonov Nemecov je bilo odtegnjenih šovinističnemu vplivu, vesnemšemu revizionizmu in militarizmu.

Robotnik pa piše: Sovjetska zveza in ljudske demokracije so ostale zveste potsdamskim sklepmi. Zapadne države jih skušajo pozabiti, toda ni prepozna za potvratek na pravo pot. V kapitalističnih državah milijoni ljudi, ki želijo mir, vedo, da je edina pravilna potodamska pot.

Telesprekora, da je nemška katoliška duhovščina odločeno podpira nemški revizionizem, ker je to eno glavnih sredstev v svetovni vojni. Vatikan proti ljudskim demokracijam, upoštevajoč vpliv katoliških krovov na Nemce, ki se izseljajo v CSR. Poljske in drugih držav vzhodne Evrope v zgodnjem Nemčiju.

V poizkušu, da vnesejo revizionistične teorije med te Nemce, so v Koelnu ustanovili pod zaščito Konfederacije katoliških predstavnikov, ki je eno glavnih sredstev v svetovni vojni. Vatikan proti ljudskim demokracijam, upoštevajoč vpliv katoliških krovov na Nemce, ki se izseljajo v CSR. Poljske in drugih držav vzhodne Evrope v zgodnjem Nemčiju.

Prvi večji poziv za nemški revizionizem je v začetku tega leta napravil sam papež, ki je v svojem znamenem pismu nemškim škofom, na se nemškim vojnini zločincem obustovi, vojni zločini naj se pozabijo, in je izrazil svoje sklopobne simpatije za Nemco, ki so bili izseljeni iz CSR. Poljske in drugih držav vzhodne Evrope v zgodnjem Nemčiju.

V poizkušu, da vnesejo revizionistične teorije med te Nemce, so v Koelnu ustanovili pod zaščito Konfederacije katoliških predstavnikov, ki je eno glavnih sredstev v svetovni vojni. Vatikan proti ljudskim demokracijam, upoštevajoč vpliv katoliških krovov na Nemce, ki se izseljajo v CSR. Poljske in drugih držav vzhodne Evrope v zgodnjem Nemčiju.

In QUESTA DEGRADANTE POSIZIONE HA OSATO INSULTARE CON UN FRASARIO INDEGNO I FONDATORI DELLA ASSOCIAZIONE PARTIGIANI, IL CONSIGLIO GENERALE DEI PARTIGIANI HA DECISO INOLTRI DI PURIRE CON SOLLENNI BIASIMO IL COMPAGNIO LEOPOLDO CHE NELLA SUA QUALITA' DI DIRETTORE DEL GIORNALE «IL LAVORATORE» HA PERMESSO LA PUBBLICAZIONE DI FRASI OLTRAGGIOSSE NEI CONFRONTI DI NOI COMBATTENTI.

E' stato precisato inoltre che Continua in III pagina)

Za vedno je minil čas ko so zapadne države gospodarile na Donavi

Sovjeti zvezni so vedno onemogočili pristop v evropsko komisijo za Donavo - Konvencija iz leta 1921 ni veljavna

BEograd, 3. — Danes ob 10 je jugoslovanski zunanj minister Simeon, ki ob načrtnosti namestnika zunanjega ministra Belibera sprejel voditelja avstrijske delegacije na donavski konferenci Rosenberg, ki ga je sprejim了解 avstrijski predstavnik.

Končno je Višinski izjavil, da smatra konvencijo iz leta 1921 kot neobstoječo. Sinajski dogovor iz leta 1938 je likvidiral evropsko donavsko komisijo in jo nadomestil s novim organizmom.

Konferenca se je zaključila ob 14. in se bo nadaljevala ob 10.

Dopisnik »Pravde« iz Beograda poroča, da skuša skupna demonstracija predstavnikov zapadnih držav izvajati neposreden pritisak na konferenco, ki so ji predložili ultimatum: ali sprejeti sklep, ki bo volj za vseh zapadnih držav, ali pa ne bodo priznale sklepo

vdraži v hišo znanega partizanskega poveljnika Baolinja, kjer je iskala orožje, ki pa ga, jasno, ni bilo. Danes popoldne je predsednik partizanske zveze takoj še v kvestorju protestiral proti takim metodam, ki so nevredne civiliziranemu države.

HELSINKI — Ljudska demokratična zveza, ki jo vodi KP, bo v strogosti opoziciji proti novi vladi ter pozivu svoje člane, da se borijo proti delovanju vlade.

NANKING — V področju Mukdena je prišlo na oblike kobilic, tako da je vodje pridelki težko poškodovani. Invazija kobilic je zavzela sosednji mesto Muduren, kjer so prekinile mestni promet.

Szakasitz izvoljen za predsednika Madžarske

BUDIMPESTA, 3. — Danes dopoldne je madžarski parlament izvolil Arpad Szakasitza za predsednika republike. Szakasitz je tako po izvolitvi prisesel pred predsednikom parlamenta Emerikom Nagyjem, nakar se je zahvalil za izvolitev.

GRISONICH NELLO, ESSENDO RISULTATO DALLA CONCLUSIONE DELL'INCHIESTA PENDENTE A SUO CARICO CHE HA TRADITO LE MASSE LAVORATRICE DAVANTI AL

IL CONSIGLIO GENERALE DEI PARTIGIANI HA DECISO DI ESPELLERE DALLE FILE DELL'ASSOCIAZIONE VIDALI VITTORIO, INDEGNO DI APPARTENERVI PER L'OPERA LIQUIDATRICE E DI DISGREGAZIONE DA LUI INTRAPRESA.

GRISONICH NELLO, ESSENDO RISULTATO DALLA CONCLUSIONE DELL'INCHIESTA PENDENTE A SUO CARICO CHE HA TRADITO LE MASSE LAVORATRICE DAVANTI AL

L'Assemblea dei delegati delle sezioni comunali e delle filiali dei Sindacati Uniti del Città dell'Istria, riunitisi in seduta plenaria e straordinaria il giorno 2, agosto 1948, esaminata la situazione politico-sindacale venutasi a creare nelle due zone del TLT.

Decisioni dell'assemblea straord. dei S.U. per il circondario dell'Istria

L'Assemblea dei delegati delle sezioni comunali e delle filiali dei Sindacati Uniti del Città dell'Istria, riunitisi in seduta plenaria e straordinaria il giorno 2, agosto 1948, esaminata la situazione politico-sindacale venutasi a creare nelle due zone del TLT.

Decide

nell'interesse dell'unità dei lavoratori delle due zone del TLT, di considerare le decisioni prese da quella parte del Comitato Centrale dei Sindacati Uniti del Città dell'Istria, come illegali, disgregatrici ed antistatali.

Di non riconoscere l'attuale Comitato Esecutivo del C.C. dei S.U.

qualsiasi organo rappresentante e dirigente per il Circondario dell'Istria, perché l'azione da esso

perpetuata provoca la scissione nel campo sindacale, ed orienta i sindacati verso una politica capitalista ed opportunistica di fronte all'imperialismo, che porta inevitabilmente allo svuotamento del contenuto classista e rivoluzionario del movimento sindacale

Considera pertanto transitorientemente il comitato circondoriale per l'Istria quale unico organo dirigente ed esecutivo dei S.U., per la zona del TLT, amministrata dall'Armata Jugoslava.

Appella

la classe lavoratrice triestina di mantenere l'unità sindacale con i lavoratori del Circondario dell'Istria, unità che sta al disopra di ogni organo e gruppo dirigente che manovri o speculi sull'unità stessa.

Di proseguire costantemente la lotta contro l'imperialismo e di mantenere integro lo spirito rivoluzionario che ha dato un punto d'onore al movimento triestino nella lotta del fronte democratico mondiale anti-imperialista.

Morte al fascismo —

Libertà ai popoli —

PRAGA, 3. — General Svoboda je imel pred novo imenovanimi generali govor, v katerem je izjavil, da se je armada postavila popolnoma na stran, denk krajev, in socializma, katerega bo brezpopolno podpirala. Izjavil je tudi, da bo od slej mladim delavcem in kmetom vstop v oficirski zbor mnogo olajšan.

Izjavil je tudi, da bo od slej

zadela tudi vse partizane, katerih predstavnika sta imenovana tovarna.

Začetek in konec sveta

Ker izgubi sonce vsak dan 360.000 milijonov ton svoje teže in s tem tudi na privlačnosti, se naša zemlja oddalji od njega v sto letih za cel meter - Pojed nujno vodi do katastrofe, ki pa je k sreči predvidena šele čez biljonček let

SAMOTAR

Vremenske prilike v Arktidi

Kolikokrat beremo kaj o Arktili, vedno imata pri tem važno, če ne naravnost odločilno vlogo, njenje podnebje in vreme. Od teh dveh činiteljev je bila odvisna že marsikakska odločitev o uspehu ali katastrofi, o življenju in smrti, ki ustrezajo milemu podnebju.

Temu se pridružuje še velika čistota ozračja, ki vsebuje tudi izredno malo bakterij. Tako so iz-

tremljajoči raziskovalni avionki v Arktidi v tem, da se s svojim odcepom, tako imenovanim atlantsko-grumantskim tokom, izraza dolečno še ob zapadni obali Grumantov (Spicbergov). Tako nam postane jasno, zakaj dosežajo polne temperature v senci v teh širinah 80 stopinj od ravnika, včasih do 15 stopinj Celzija. Svede ima pri tem še neka druga okoliščina svojo veliko vlogo: tečajno poletje je en sam dolg dan. Po celem mesecu sonce sploh ne zade. Tudi opoločni sij toplo z neba, tako da o kakšni nočni ohladitvi ni besede. Zima pa je prav dolga, neprestana noč, ob katere koncu pade temperatura nerdeko na 40 in celo 50 stopinj pod nivo; ta Grumante, katerih podnebje nam je ta čas še najbolj znano, znaša na pr. doslej najnižja temperatura 49.2 stopinje pod nivo.

Takšen mraz se nam zdi komaj znotrošen. In vendar ne prezimajo tam vsako leto samo nekateri ekspediciji, ki so slučajno na poti, marveč imamo na Grumantih, kakor v raznih drugih daljnih polarnih krajih, stalna naselja; na Grumantih obratuje celo prenogovnik! In mraz tudi v rešnicu ni neznosen, ker je ozračje večinoma mimo in jasno. Neverjam, da postane, če zadajo zimski sneženi viharji. Pod njihovim vplivom sicer temperatura znotrošen poskoti, a celo če znaša osamos 15 stopinj pod nivo, ni bivanje na prostem prav nič zavrnjava stvar.

Doinim pa so proti mrazu še vedno kakšni bolji ali manj učinkoviti varnostni ukrepi, človeški organizem često ne prenese dolgotrajne teme, pomanjkanja svetlobe in sončnih žarkov. Zaradi tega je opažati med prezimujoci polarnimi raziskovalci in našeljenci predvsem bolezen malokrvnosti. To malokrvnost podpira se pomanjkanje svežih živil in sprememb v prehrani. In našednjene niso škodljivi učinkini polarne zimskega podnebja samo fizičnega, marveč v prvi vrsti duševnega značaja. Neprestana enolična mlačenjska zunanjega svetlobe deluje ubijajoče zlasti proti koncu zime. Ljudje postanejo brezbrizni, pobiti, malokrvnost kakor sploh poslabšana telesna konstitucija donašata svoj del, da se človeku ničesar več ne ljudi in da zapade v brezdeje. To brezdeje pa stopnjuje pobitoš in občutek zapatušenosti, tako da se pojavi še pred koncem zime prav "polarna psihoza".

Polarno poletje pa odškoduje poten človeku s svojo žarko preoblico svetlobe. Polarno poletno podnebje je svetlobno podnebje prve vrste, kajti izredno čist in suhi zrak, ki mu ni primesana nobena industrijska nesnaga, prispusča navzaklik nizkemu sončnemu stanju, velike množine krakovačov, kemično v biološko učinkovitih utravidočnih žarkov do zemlje. Posamezna merjenja žarkosti, ki so jih izvršili na Grumantih in na Laponskem, so izdala vrednosti, ki so zaostajajo dobiti za vrednosti, ki so jih izmerili v Srednji Evropi. In učinkove preoblike svetlobe vidimo v izrednem porastu hemoglobinske sostavine v krv, v zdravi zravestnosti kože in končno tudi v hi-

dernem raziskovanju jih je samo poglibilo in razsirilo.

Ze pred prvo svetovno vojno so menili priznani strokovnjaki, da bi bilo treba osnovati v Arktidi zdravilišča in letovišča. Ne glede na svoje zdravilne prednosti nudi polarno podnebje vsoj poleti ugodne življenske in delovne pogoje. In to bo v bodočnosti velikega pomena, kajti o gospodarskem izkorisťovanju Subarktike in obmejnih arktičnih ozemeli še zdavnaj na padla zadnja beseda.

Ze dejstva, da se človek mnogo laži privadi mrlješemu nego vročemu podnebju, dopušča zaključek, da bo ekspanzivnost kulturnih narodov srednjih zmernejših širin segla v polarna ozemlja. Kajti tropska ozemlja, v količišču razdeljena med posamezne države kot kolonije, uporabljajo v prvi vrsti kot zaščito gospodarske neodvisnosti in ozemlja za proizvodnjo surovin. Kot naselitvena ozemlja za prekomerno število ljudi pa prihajajo baš zaradi podnebnih prilik le v majhni meri v poštev. Vprašanje naselitvenih ozemelj pa postaja z ljudstvo zmernejšega pasu vedno bolj pereče. V koliko bo tu upraven visoki sever, bo pokazala bodočnost.

Trdno dognanje moderne elektromagnetske teorije je to, da ima vsaka vrsta žarenja neko tezo, ki je prav tako realna kakor teža it leze. Pristiš, ki ga izvrsuje svetloba na kakšni ploščino, naj si bo še tako neznenat, so izmerili eksperimentalno. Iz teže sledi, da mora vsako telo, ki žari, izgubljati težo. Tako izgubi sice z izzarevanjem vsakih 24 ur 360.000 milijonov ton. To sprememjanje materialne teže v žarenju se dogaja na vseh zvezdah, tudi na zemlji, kjer se elementi kakor uran ne prestanjo sprememljajo v preprostajo atome svinca in helija. Izguba teže na zemlji po izzarevanju pa znaša 16 kg v 24 urah.

Danasnja sončna gnota tehta 2000 kvadrilijonov ton. Preprost račun nam pokaže, da bi moglo sonce tedaj oddati svojo substanco še 15 bilijonov let v prostornino, preden bi se njegova energija po stalnem izgubljanju teže izčrpa. To obdobje pa bo še večje. Znani angleški astronom Eddington je l. 1924. namreč pokazal, da zavisi svetilna moč kakšne zvezde od njene teže. Tako imajo zvezde, ki so po teži enake soncu, približno isto svetilno moč. Zvezda pa, ki je polovico laža od sonca, ne izzareva polovice njegove energije, temveč samo osmino. Cim starejša postaja zvezda, tem manjša je sicer njena teža zaradi izzarevanja, a tem manjša je tudi oddaja njene energije. Potem takem bi se tedaj bodoče življene našega sonca raztegnilo skoraj brezmejno preko navedenih 15 bilijonov let.

Pri tem bi opozoril še na neko drugo dejstvo. Razdalja med zemljo in soncem znaša danes 149 milijonov kilometrov in ustreza po znanem Newtonovem zakonu o privlačnosti natančno današnjemu razmerju v teži. Ker se teža sonca, kakor smo videli, stalno manjša je tudi kroglovo Kompozicijo je se temeljno prek navedenih 15 bilijonov let.

Leta 1829. je bil proučen nov načrt po nalogu grofa Koparskega, tedaj predsednika Grške. Drugi načrt je bil pregledan 1862 leta in še tretji leta 1870. Venec dali bil npr. na Novi zemlji biološke poskuse, ki dopuščajo trditve, da je Nova zemlja etotok brez bakterij.

Ta doganjanja niso delno niti nova, temveč že precej stara in mo-

derno raziskovanje jih je samo poglibilo in razsirilo.

Ze pred prvo svetovno vojno so menili priznani strokovnjaki, da bi bilo treba osnovati v Arktidi zdravilišča in letovišča. Ne glede na svoje zdravilne prednosti nudi polarno podnebje vsoj poleti ugodne življenske in delovne pogoje. In to bo v bodočnosti velikega pomena, kajti o gospodarskem izkorisťovanju Subarktike in obmejnih arktičnih ozemeli še zdavnaj na padla zadnja beseda.

Ze dejstva, da se človek mnogo laži privadi mrlješemu nego vročemu podnebju, dopušča zaključek, da bo ekspanzivnost kulturnih narodov srednjih zmernejših širin segla v polarna ozemlja. Kajti tropska ozemlja, v količišču razdeljena med posamezne države kot kolonije, uporabljajo v prvi vrsti kot zaščito gospodarske neodvisnosti in ozemlja za proizvodnjo surovin. Kot naselitvena ozemlja za prekomerno število ljudi pa prihajajo baš zaradi podnebnih prilik le v majhni meri v poštev. Vprašanje naselitvenih ozemelj pa postaja z ljudstvo zmernejšega pasu vedno bolj pereče. V koliko bo tu upraven visoki sever, bo pokazala bodočnost.

Z delom so pričeli 4. maja 1882.

Po načrtu so skopali jarek in spustili vanj morje, da so mogli takoj v začetku gradnje s plovnim objektom odvzeti izkopani material. Ozkofirna zelezničica, ki je pomagala pri gradnji, je vozila material do oddaljenih morskih zalivov. Bilo je 12 lokomotiv, 500 vognov in do 200 manjših vagonov Kompozicijo je se temeljno prek navedenih 15 bilijonov let.

Pri tem bi opozoril še na neko drugo dejstvo. Razdalja med zemljo in soncem znaša danes 149 milijonov kilometrov in ustreza po znanem Newtonovem zakonu o privlačnosti natančno današnjemu razmerju v teži. Ker se teža sonca, kakor smo videli, stalno manjša je tudi kroglovo Kompozicijo je se temeljno prek navedenih 15 bilijonov let.

Leta 1829. je bil proučen nov načrt po nalogu grofa Koparskega, tedaj predsednika Grške. Drugi načrt je bil pregledan 1862 leta in še tretji leta 1870. Venec dali bil npr. na Novi zemlji biološke poskuse, ki dopuščajo trditve, da je Nova zemlja etotok brez bakterij.

Ta doganjanja niso delno niti nova, temveč že precej stara in mo-

derno raziskovanje jih je samo poglibilo in razsirilo.

Trdno dognanje moderne elektromagnetske teorije je to, da ima vsaka vrsta žarenja neko tezo, ki je prav tako realna kakor teža it leze. Pristiš, ki ga izvrsuje svetloba na kakšni ploščino, naj si bo še tako neznenat, so izmerili eksperimentalno. Iz teže sledi, da mora vsako telo, ki žari, izgubljati težo. Tako izgubi sice z izzarevanjem vsakih 24 ur 360.000 milijonov ton. To sprememjanje materialne teže v žarenju se dogaja na vseh zvezdah, tudi na zemlji, kjer se elementi kakor uran ne prestanjo sprememljajo v preprostajo atome svinca in helija. Izguba teže na zemlji po izzarevanju pa znaša 16 kg v 24 urah.

Danasnja sončna gnota tehta 2000 kvadrilijonov ton. Preprost račun nam pokaže, da bi moglo sonce tedaj oddati svojo substanco še 15 bilijonov let v prostornino, preden bi se njegova energija po stalnem izgubljanju teže izčrpa. To obdobje pa bo še večje. Znani angleški astronom Eddington je l. 1924. namreč pokazal, da zavisi svetilna moč kakšne zvezde od njene teže. Tako imajo zvezde, ki so po teži enake soncu, približno isto svetilno moč. Zvezda pa, ki je polovico laža od sonca, ne izzareva polovice njegove energije, temveč samo osmino. Cim starejša postaja zvezda, tem manjša je sicer njena teža zaradi izzarevanja, a tem manjša je tudi oddaja njene energije. Potem takem bi se tedaj bodoče življene našega sonca raztegnilo skoraj brezmejno preko navedenih 15 bilijonov let.

Med Svobodnim tržaškim ozemljem in Italijo ni nobene carinske pregrade in zato ni nobene zaprte za blagovni promet med Trstom in Italijo z izjemom nekaterega blaga, potrebnega temu ozemlju in za katero zaveseška vojska uprava ne bo dovolila uvoz v republiko.

Svobodni tržaški ozemlji in Italija niso načrtni in zato ni nobene carinske pregrade in zato ni nobene zaprte za blagovni promet med Trstom in Italijo z izjemom nekaterega blaga, potrebnega temu ozemlju in za katero zaveseška vojska uprava ne bo dovolila uvoz v republiko.

Carinska vojska v Trstu se mora praktično smatrati za izenačeno s katero koli drugo italijansko carinarnico za izvoz ali uvoz s pripomočkom, da izdaja Zaveseška vojska uprava dovoljenje izključno za carinarnice v Trstu pri prvi vročevi, v prvi vrsti za Zaveseško vojsko in za katero zaveseško vojsko uprava ne bo dovolila uvoz v republiko.

Carinarnica v Trstu se mora praktično smatrati za izenačeno s katero koli drugo italijansko carinarnico za izvoz ali uvoz s pripomočkom, da izdaja Zaveseška vojska uprava dovoljenje izključno za carinarnice v Trstu pri prvi vročevi, v prvi vrsti za Zaveseško vojsko in za katero zaveseško vojsko uprava ne bo dovolila uvoz v republiko.

Carinarnica v Trstu se mora praktično smatrati za izenačeno s katero koli drugo italijansko carinarnico za izvoz ali uvoz s pripomočkom, da izdaja Zaveseška vojska uprava dovoljenje izključno za carinarnice v Trstu pri prvi vročevi, v prvi vrsti za Zaveseško vojsko in za katero zaveseško vojsko uprava ne bo dovolila uvoz v republiko.

Carinarnica v Trstu se mora praktično smatrati za izenačeno s katero koli drugo italijansko carinarnico za izvoz ali uvoz s pripomočkom, da izdaja Zaveseška vojska uprava dovoljenje izključno za carinarnice v Trstu pri prvi vročevi, v prvi vrsti za Zaveseško vojsko in za katero zaveseško vojsko uprava ne bo dovolila uvoz v republiko.

Carinarnica v Trstu se mora praktično smatrati za izenačeno s katero koli drugo italijansko carinarnico za izvoz ali uvoz s pripomočkom, da izdaja Zaveseška vojska uprava dovoljenje izključno za carinarnice v Trstu pri prvi vročevi, v prvi vrsti za Zaveseško vojsko in za katero zaveseško vojsko uprava ne bo dovolila uvoz v republiko.

Carinarnica v Trstu se mora praktično smatrati za izenačeno s katero koli drugo italijansko carinarnico za izvoz ali uvoz s pripomočkom, da izdaja Zaveseška vojska uprava dovoljenje izključno za carinarnice v Trstu pri prvi vročevi, v prvi vrsti za Zaveseško vojsko in za katero zaveseško vojsko uprava ne bo dovolila uvoz v republiko.

Carinarnica v Trstu se mora praktično smatrati za izenačeno s katero koli drugo italijansko carinarnico za izvoz ali uvoz s pripomočkom, da izdaja Zaveseška vojska uprava dovoljenje izključno za carinarnice v Trstu pri prvi vročevi, v prvi vrsti za Zaveseško vojsko in za katero zaveseško vojsko uprava ne bo dovolila uvoz v republiko.

Carinarnica v Trstu se mora praktično smatrati za izenačeno s katero koli drugo italijansko carinarnico za izvoz ali uvoz s pripomočkom, da izdaja Zaveseška vojska uprava dovoljenje izključno za carinarnice v Trstu pri prvi vročevi, v prvi vrsti za Zaveseško vojsko in za katero zaveseško vojsko uprava ne bo dovolila uvoz v republiko.

Carinarnica v Trstu se mora praktično smatrati za izenačeno s katero koli drugo italijansko carinarnico za izvoz ali uvoz s pripomočkom, da izdaja Zaveseška vojska uprava dovoljenje izključno za carinarnice v Trstu pri prvi vročevi, v prvi vrsti za Zaveseško vojsko in za katero zaveseško vojsko uprava ne bo dovolila uvoz v republiko.

Carinarnica v Trstu se mora praktično smatrati za izenačeno s katero koli drugo italijansko carinarnico za izvoz ali uvoz s pripomočkom, da izdaja Zaveseška vojska uprava dovoljenje izključno za carinarnice v Trstu pri prvi vročevi, v prvi vrsti za Zaveseško vojsko in za katero zaveseško vojsko uprava ne bo dovolila uvoz v republiko.

Carinarnica v Trstu se mora praktično smatrati za izenačeno s katero koli drugo italijansko carinarnico za izvoz ali uvoz s pripomočkom, da izdaja Zaveseška vojska uprava dovoljenje izključno za carinarnice v Trstu pri prvi vročevi, v prvi vrsti za Zaveseško vojsko in za katero zaveseško vojsko uprava ne bo dovolila uvoz v republiko.

Carinarnica v Trstu se mora praktično smatrati za izenačeno s katero koli drugo italijansko carinarnico za izvoz ali uvoz s pripomočkom, da izdaja Zaveseška vojska uprava dovoljenje izključno za carinarnice v Trstu pri prvi vročevi, v prvi vrsti za Zaveseško vojsko in za katero zaveseško vojsko uprava ne bo dovolila uvoz v republiko.

Carinarnica v Trstu se mora praktično smatrati za izenačeno s katero koli drugo italijansko carinarnico za izvoz ali uvoz s pripomočkom, da izdaja Zaveseška vojska up